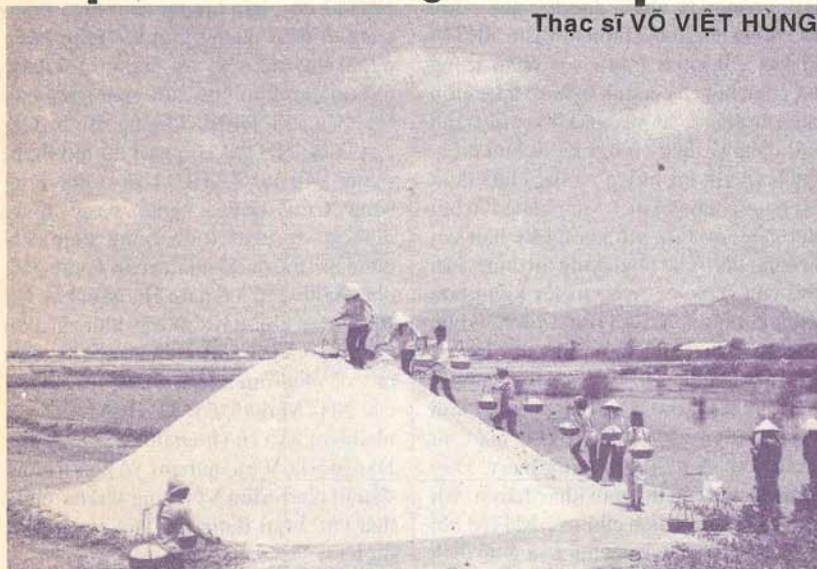

Một số biện pháp nhằm nâng cao chất lượng tín dụng của Ngân hàng nông nghiệp và phát triển nông thôn Việt Nam

Thạc sĩ VÕ VIỆT HÙNG

Ảnh: Hòa Tấn

Trong những năm gần đây, quá trình quốc tế hóa kinh tế diễn ra gay gắt, kéo theo hoạt động của các ngân hàng cũng đã vượt khỏi biên giới quốc gia, các nghiệp vụ ngân hàng có chất lượng cao, đa dạng đã được mở ra. Trước xu hướng hội nhập nền kinh tế thế giới, để có thể cạnh tranh được với nước ngoài khi Việt Nam thực hiện chương trình cắt giảm thuế quan, thực thi Hiệp định thương mại Việt - Mỹ, thực hiện lộ trình gia nhập WTO... Các ngân hàng thương mại Việt Nam đã và đang hoàn thiện về mọi mặt để nâng cao năng lực cạnh tranh, trong đó có việc mở rộng mạng lưới hoạt động, đa dạng hóa các sản phẩm dịch vụ, mở rộng thị trường, thị phần... tạo tiền đề cho việc hội nhập quốc tế.

Cũng không nằm ngoài quy luật trên, trong điều kiện cạnh tranh khốc liệt, trước xu thế hội nhập quốc tế, Ngân hàng nông nghiệp và phát triển nông thôn Việt Nam (NHNo & PTNT VN) đã không ngừng khắc phục những hạn chế, thiếu sót, đề ra chiến lược kinh doanh thích ứng cho từng thời kỳ nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh,

từng bước đưa NHNo & PTNT VN trở thành một trong những ngân hàng thương mại quốc doanh hàng đầu Việt Nam. Trong chiến lược phát triển kinh doanh 5 năm của NHNo & PTNT VN từ năm 2001 đến 2005 thì việc mở rộng mạng lưới hoạt động đã trở thành một trong những chỉ tiêu quan trọng. Những chỉ tiêu này đã được quán triệt và giao cho từng chi nhánh trên toàn quốc thực hiện nghiêm túc. Đặc biệt tại các thành phố lớn, đến 2005 số chi nhánh phải được tăng lên gấp hai lần so hiện nay, với phương châm "ra ngõ có NHNo & PTNT VN".

Tuy nhiên, việc mở rộng mạng lưới hoạt động được thực hiện một cách nhanh chóng như vậy thì những tồn tại, thiếu sót sẽ không tránh khỏi. Cơ sở hạ tầng, đội ngũ cán bộ công nhân viên, công tác quản trị và xử lý rủi ro trong hoạt động ngân hàng đã bộc lộ những yếu kém mặc dù những nguyên nhân khách quan và chủ quan như: về môi trường kinh tế vĩ mô như môi trường pháp lý chưa đầy đủ và đồng bộ cho hoạt động tín dụng; về

môi trường quan hệ kinh tế vĩ mô từ bản thân ngân hàng như trình độ quản lý và năng lực của cán bộ ngân hàng chưa theo kịp sự phát triển của nền kinh tế; hoạt động tín dụng chưa tuân thủ theo nguyên tắc phân tán rủi ro; hoạt động kinh doanh còn mang tính thô sơ, đơn điệu. Ngân hàng nông nghiệp và phát triển nông thôn Việt Nam phục vụ cho khách hàng chủ yếu là nghiệp vụ truyền thống đầu tư tín dụng, mà nghiệp vụ này là nghiệp vụ dễ mang đến rủi ro cho ngân hàng, làm giảm hiệu quả hoạt động kinh doanh. Những biến cố, những bất trắc trong hoạt động tín dụng sẽ gây thiệt hại cho hoạt động kinh doanh của ngân hàng, ảnh hưởng đến thu nhập, và ở mức độ cao hơn, rủi ro tín dụng có thể làm sụp đổ một ngân hàng, ảnh hưởng không nhỏ đến kinh tế quốc gia. Nếu không có những biện pháp ngăn chặn, phòng ngừa ngay từ đầu thì việc mở rộng hoạt động sẽ đi ngược lại với quá trình phát triển, quá trình hội nhập.

Biện pháp

Nhằm góp phần mở rộng hoạt động kinh doanh và nâng cao chất lượng tín dụng trong hoạt động kinh doanh của NHNo & PTNTVN, cần chú ý đến những biện pháp sau:

1. Ngăn ngừa nợ quá hạn:

- Trong quá trình cho vay, cần phải thực hiện tốt 3 khâu: xét duyệt cho vay, giám sát cho vay và thu nợ vay.

- Đối với tài sản đảm bảo, việc đánh giá tài sản đảm bảo là một vấn đề phức tạp vì vậy cần phải chuyên môn hóa. Đối với những tài sản lớn, việc định giá phải thuê các công ty chuyên về định giá tài sản làm công việc này;

- Để đảm bảo các khoản tín dụng lành mạnh, thường xuyên phải có sự sàng lọc khách hàng, tổ chức giám sát hoạt động của khách hàng vay vốn.

- Cần chú trọng nhiều đến khâu đào tạo, thường xuyên bồi dưỡng huấn luyện cho các cán bộ tín dụng, tổ chức các hội thảo phòng chống rủi ro tín dụng để trao đổi rút kinh nghiệm giữa các chi nhánh.

2. Xây dựng hệ thống thông tin:

Một hệ thống lưu trữ và xử lý thông tin về khách hàng cũng như về dự án đầu tư. Thông tin về tín dụng là cơ sở rất quan trọng để ngân hàng ra các quyết định cho vay. Các thông tin tín dụng cần phải đáp ứng được nhu cầu

cập nhật nhanh, chính xác và tiện lợi. Hiện nay, khâu thông tin thị trường còn rất yếu kém trong việc thu thập, phân tích và xử lý. Do đó, ngân hàng cần phải hoàn thiện chiến lược thông tin nghiên cứu khảo sát thị trường, phải thiết lập từ khâu tổ chức vận hành, đến kiểm soát, đánh giá từng khâu từ thu thập thông tin, phân tích và xử lý thông tin, quyết định lựa chọn nhóm khách hàng mà mình phục vụ trên thị trường, chủ động đưa ra các quyết định phù hợp, linh hoạt, đánh giá rút kinh nghiệm, bổ sung thông tin trong quản lý.

3. Nâng cao năng lực thẩm định dự án đầu tư:

Đây là một yêu cầu quan trọng trong thẩm định dự án để ngân hàng có thể chủ động trong việc tài trợ cho những dự án khả thi một cách kịp thời và có hiệu quả. Để nâng cao năng lực thẩm định dự án đầu tư đòi hỏi cán bộ thẩm định phải được trang bị những kiến thức cơ bản về dự án, kỹ năng thẩm định dự án và nắm được những quy định cơ bản của Nhà nước liên quan đến lĩnh vực đầu tư. Ngoài ra, cán bộ tín dụng cũng cần có những hiểu biết nhất định về những ngành nghề, sản phẩm của dự án do mình phụ trách, thu thập thông tin thị trường kịp thời để phục vụ cho việc thẩm định của mình. Thêm vào đó, việc nắm bắt kịp thời thông tin cần thiết trên thị trường, về những dự báo và định hướng phát triển của những ngành này trong tương lai là một trong những yếu tố quan trọng giúp ngân hàng đầu tư có hiệu quả, mang lại lợi nhuận cao nhất, tránh được rủi ro.

4. Thường xuyên theo dõi, giám sát nợ vay:

Tiến hành theo dõi, giám sát nợ vay theo định kỳ. Tùy theo thời gian vay mà cán bộ tín dụng sẽ xác định số lần sẽ xuống tận công ty xem vốn vay có được sử dụng hiệu quả hay không, yêu cầu khách hàng cung cấp những thông tin cần thiết có thể thu thập thông tin từ các nguồn gián tiếp qua công ty kiểm toán, thuế, các đối tác làm ăn của khách hàng.

5. Không nên coi tài sản thế chấp, cầm cố là chỗ dựa an toàn.

Yếu tố quyết định cho vay là tính hiệu quả của dự án chứ không phải là tài sản thế chấp cầm cố. Việc phát mãi tài sản cầm cố, thế chấp là biện pháp

cuối cùng để thu nợ nhằm bảo toàn vốn của ngân hàng khi không còn khả năng nào khác. Bởi nó sẽ ảnh hưởng không tốt tới tâm lý khách hàng và mối quan hệ lâu dài với khách hàng, hạn chế chính sách mở rộng khách hàng.

Kiến nghị

1. Đối với Chính phủ:

Một là, hoàn thiện mọi trường pháp lý, đảm bảo an toàn cho hoạt động tín dụng của các NHTM. Trước hết, Nhà nước cần phải từng bước hoàn thiện cơ chế chính sách và hệ thống văn bản quy để tạo môi trường pháp lý rõ ràng, thuận lợi cho việc tăng cường quản lý và nâng cao hiệu quả sử dụng vốn đầu tư, ban hành luật sở hữu tài sản và các văn bản dưới luật quy định rõ chức năng, quyền hạn của các cơ quan quản lý nhà nước về việc cấp chứng thư sở hữu tài sản cho các pháp nhân và thể nhân.

Hai là, tăng cường việc quản lý giám sát đối với các doanh nghiệp, thường xuyên kiểm tra, kiểm soát việc thực hiện chế độ kế toán, kiểm toán. Kiên quyết sàng lọc lại các doanh nghiệp nhà nước, chỉ để tồn tại các doanh nghiệp làm ăn có hiệu quả hoặc thực sự cần thiết cho nền kinh tế, có kế hoạch tăng vốn cho các doanh nghiệp này, tạo sự an toàn cho cơ cấu tài chính. Dứt khoát giải thể hay tiến hành thủ tục phá sản những doanh nghiệp có tình trạng thua lỗ kéo dài, không có khả năng vượt qua khó khăn để tiếp tục hoạt động sản xuất kinh doanh.

Ba là, đối với hoạt động thanh tra, kiểm tra đối với hoạt động NHTM, trước hết cần tập trung vào những khâu trọng yếu như chất lượng tín dụng, quản lý rủi ro, từ đó sớm phát hiện và xử lý những hành vi vi phạm, đồng thời tiếp tục triển khai các biện pháp nhằm củng cố, sát nhập hoặc giải thể những ngân hàng yếu kém góp phần lành mạnh hóa hệ thống ngân hàng.

Bốn là, cần xây dựng và thực hiện các kế hoạch cải tổ toàn diện hệ thống ngân hàng thương mại. Trước đòi hỏi cấp thiết của sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa hiện đại hóa đất nước và hội nhập nền kinh tế với khu vực và quốc tế... Hơn bao giờ hết, vai trò, vị trí của hệ thống ngân hàng Việt Nam lúc này càng phải lớn mạnh nhanh chóng, ngân hàng nhất thiết phải là một tác nhân quan trọng góp phần đắc lực hơn nữa vào quá trình cạnh tranh và

hợp tác trong hội nhập kinh tế toàn cầu hóa đang đặt ra bao thách thức đối với kinh tế nước ta.

Năm là, tiếp tục hoàn thiện quy chế bảo hiểm tiền gửi (BHTG) ngân hàng. Nhằm tạo sự an tâm cho người gửi tiền, ngày 1.9.1999, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 89/1999/NĐ-CP về bảo hiểm tiền gửi, sau đó ban hành Thông tư số 03/TT-NHNN5 ngày 16.3.2000 về việc hướng dẫn thi hành Nghị định 89. Việc ban hành các quy định về BHTG đã cho thấy mặt tích cực trong việc tạo sự an tâm cho người gửi tiền, tuy nhiên vẫn còn bộc lộ một số hạn chế và cần hoàn thiện theo hướng: mở rộng việc BHTG cả nội với ngoại tệ và vàng, mức chi trả tối đa của BHTG Việt Nam đối với số tiền gửi của một cá nhân tại một tổ chức tham gia BHTG là quá nhỏ, chưa thật sự tạo sự an tâm cho người gửi tiền. Chính phủ nên xem xét và tăng mức quy định này cao hơn.

2. Đối với Ngân hàng Nhà nước:

Nâng cao chất lượng thông tin phòng ngừa rủi ro. Thông tin về khách hàng đóng vai trò quan trọng trong việc ngăn ngừa, hạn chế rủi ro. Trong tình hình hiện nay, khi nền kinh tế ngày càng phát triển, số lượng doanh nghiệp ngày càng nhiều, quan hệ kinh tế thương mại ngày càng đa dạng phức tạp thì nhu cầu thông tin về khách hàng hàng ngày càng trở nên quan trọng và có ý nghĩa thực tiễn hơn bao giờ hết. Do đó, đòi hỏi tất cả các thông tin tín dụng phải thỏa mãn: tính cập nhật, chính xác và đầy đủ.

Bên cạnh đó, cần mở rộng thành viên của trung tâm bao gồm cả các doanh nghiệp, tập đoàn kinh tế lớn từ đó thu nhập được những thông tin về quan hệ kinh tế thương mại, thông tin hoạt động sản xuất kinh doanh, làm cơ sở cho việc marketing ngân hàng, mở rộng hoạt động tín dụng. Từng bước hoàn thiện mô hình hoạt động của trung tâm thông tin tín dụng, có quy chế hoạt động phù hợp, thống nhất đảm bảo thực hiện có hiệu quả vai trò, chức năng và nhiệm vụ của trung tâm. Ngoài ra không ngừng cải tiến công nghệ, đổi mới và nâng cao chất lượng chương trình, các phần mềm ứng dụng nhằm đáp ứng được yêu cầu của công tác thông tin tín dụng hiện nay. Có như vậy chất lượng tín dụng của các NHTM mới ngày một nâng cao ■